

Landboforeningerne, og det var derfra, Kravet stammede.

Men, som sagt, den Understrøm, der paa en Maade bar Lovforslaget uden store Vanskeligheder baade gennem dette og det andet Ting, var de meget langvarige og meget bekostelige Processer, som vor Husdyrhandel tidligere havde affødt, og det var derfor ganske naturligt, at de to Ting, der særlig toges Sigte paa, var en hurtig og en billig Afgørelse af disse Tvistigheder. Om det nu er lykkedes at gennemføre disse to Principper, kan der være forskellige Meninger om, men jeg tror dog, at der med Hensyn til Hurtigheden ikke kan være nogen Tvivl. I Sammenligning med den tidligere Procesmaade har Voldgiftsdomstolen — derom ere vistnok alle enige — virket til en meget hurtig Afgørelse af Sagerne, idet de allerfleste af disse afgøres ved Forlig, saaledes at det ikke er nødvendigt at afsige Kendelse i dem. Om det samme kan siges om det andet Princip, Billigheden, er maaske mere tvivlsomt. Jeg husker meget godt, at vi i sin Tid i Udvalget stod meget tvivlende overfor de Omkostninger, som vare forbundne med en Afgørelse ved Voldgift, og vi førte indgaaende og langvarige Forhandlinger om, hvorvidt det ikke var muligt at finde en Form, hvorunder det Vederlag, der skulde ydes til Voldgiftsdomstolen, kom til at staa i et nogenlunde rimeligt Forhold til eller maaske endda helt rettede sig efter den Købesum, der skulde gives for det Dyr, hvorom Striden drejede sig. Men denne Tanke maatte vi til sidst opgive, idet vi ikke fandt det muligt at faa fastsat Takster, der rettede sig efter Købesummen, og som kunde siges at være rimelige og acceptable.

Nu kan man maaske med nogen Ret gøre den Betragtning gældende, at i samme Grad der stilles Krav om Hurtighed og Billighed ved Afgørelsen af denne Slags Tvistigheder, i samme Grad maa man slaa af paa Kravet om at faa Afgørelser, der kunne siges at være juridisk uangribelige. Jeg skal ikke paastaa, at de Kendelser, der ere afsagte af den Voldgiftsdomstol, vi nu have haft etableret i 5 Aar, kunne staa for en juridisk Kritik. Jeg har for øvrigt set en Del Kritik fremsat i et Særtryk af Ugeskrift for Retsvæsen. Der er der aftrykt en Del Kendelser, paa Grundlag af hvilke man bryder Staven over Loven — endogsaa temmelig stærkt. Men jeg maa sige for mit personlige Vedkommende, at jeg ikke

har haft større Anfægtelser i den Anledning. For det første er det jo saaledes, at enhver Part, hvem en Sag gaar imod, selvfølgelig er misfornøjet med den trufne Afgørelse. Det gælder ogsaa Afgørelserne af de ordinære Domstole; vi se ogsaa, at disse komme til vidt forskellige Resultater, endogsaa til Resultater, der ere hinanden absolut modsatte. Men der er ganske vist den Forskel, at for disse Afgørelser er der Adgang til Appel, hvilket ikke gælder de heromhandlede Voldgiftskendelser, som ere endelige og afgørende. Jeg har, som sagt, ikke haft nogen større Anfægtelse, selv om der kan rettes Bæbrejdelser mod enkelte af de trufne Afgørelser. De allerfleste Sager afsluttes ved Forlig, og af Resten ere atter de allerfleste afgjorte paa en saadan Maade, at der ikke kan rettes Angreb derimod. Det forekommer mig ogsaa at være ganske givet, at de Mænd, der beklæde disse Domstole, udmærket godt ere i Stand til at gøre det paa en Maade, der maa siges at være tilfredsstillende; thi det er praktiske og dygtige Mænd, der have Forstand paa disse Sager, og der er i alt Fald ingen Tvivl om, at de ville være i Stand til at afgøre dem paa en lige saa fuldt ud betryggende Maade som vore Jurister.

Der er nogle Punkter, jeg vil tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, og som jeg tror, at en Del af dette Tings Medlemmer nu staa uforstaaende overfor, i alt Fald de, der ikke sad her i Rigsdagen, da vi i sin Tid vedtog Loven af 1907. Det Lovforslag, som blev forelagt her i Samlingen 1905—06, var bygget fuldt ud paa Frivillighedsprincippet; det vil altsaa sige, at Parterne, der indgik en Handel, havde forud for, under, eller efter Handelens Afslutning fuldt ud Ret til at træffe Bestemmelse om, hvorvidt de, for saa vidt der opstod Strid om Handelen, vilde have den ind under Voldgiftsdomstolens Afgørelse, eller de vilde have den afgjort ad den almindelige Rets Vej. Man kunde sige, at der var fuld Frihed i dobbelt Forstand, thi foruden det, at de havde fuldt ud Ret til at vælge, om de vilde have Sagen afgjort ved Voldgiftsdomstolen eller ad den almindelige Rets Vej, havde de endvidere Ret til at vælge hver sin Voldgiftsmand til at afgøre Sagen. Saadan var Forholdet den Gang, det var altsaa fuldstændig bygget paa Frivillighedens Princip. Men under Forhandlingerne blev der ved første Behandling af dette Spørgsmaal af Herredsfoged Krabbe udkastet den Tanke, om ikke det vilde være rig-